

U en chemotherapie

VERPLEEGGENHEID G2 - ONCOLOGIE

Diëtiste
Daniëlle Doucet

011 69 91 82

Tabakoloog
Simone Geerdens

011 69 97 86

Interessante websites

- www.tegenkanker.be
- www.kanker.be
- www.kankerini limburg.be
- ....

Inhoud

Inleiding	2
Uitleg over de diensten	3
Uitleg over chemotherapie	6
Andere geneesmiddelen	8
Uitleg over radiotherapie	8
Algemene maatregelen	9
Maatregelen ter bescherming van patiënt en familie tijdens en na de behandeling met chemotherapie	11
Seksualiteit	13
Revalidatie	13
Poortkatheter	14
Reisonkosten	14
Dringende redenen om uw arts te waarschuwen	15
Medische ondersteuning	16
Paramedische ondersteuning	16
Contactpersonen	19

Inleiding

Bij het krijgen van de diagnose kanker en het opstarten van een oncologische behandeling start er een periode vol onzekerheid. We proberen u zo goed mogelijk op te vangen en uw vragen te beantwoorden.

Met deze brochure willen we u algemene informatie geven over de verschillende diensten, de contactpersonen, de chemotherapie en andere nuttige onderwerpen.

Een aparte brochure met meer gedetailleerde uitleg over de nevenwerkingen van chemotherapie en de poortkatheter is beschikbaar. Aarzel niet om met uw vragen de verpleegkundigen of uw arts aan te spreken.

Op het moment dat gestart wordt met een behandeling zal uw huisarts ingelicht worden over de aard van de aandoening en behandeling. U kunt ook hier terecht met uw vragen.

Contactpersonen

Dagzaal oncologie
Hoofdverpleegkundige: Simone Geerdens
011 69 97 80

Afdeling G2 (oncologie/pneumologie)
Hoofdverpleegkundige: Stefanie Haijen
011 69 97 30

Oncologen
dr. Jolanda Verheezen
dr. Elke Van Mieghem
011 69 96 00

Pneumologen
dr. Kristof Cuppens
dr. Joke Wynants
011 69 96 15

Secretariaat oncologie
011 69 96 00

Secretariaat pneumologie
011 69 96 15

Secretariaat radiotherapie
011 30 99 60

Oncologisch verpleegkundigen
Carine Scheys
Caroline Knapen
011 69 96 94
011 69 96 98

Palliatief verpleegkundige
Kurt Vandendooren
011 69 96 95

Sociale dienst
Marijke Vanderspikken
011 69 91 39

Psychologen
Hilde Severijns
Stephanie Macoy
Nele Kerkhofs
011 69 93 27
011 69 93 25
011 69 93 26

Pastorale dienst
Madeleine Burghoorn
011 69 91 45

Uitleg over de diensten

Diëtiste
Voor een oncologische patiënt wordt het gewicht vaak zeer belangrijk. Dikwijls verliest men ongewild gewicht en kan onze diëtiste tips geven om stabiel te blijven of wat gewicht bij te winnen.

Soms kunnen ook nevenwerkingen van chemotherapie, bijvoorbeeld diarree, door voedingstips verholpen worden. Onze diëtiste biedt zowel in het dagziekenhuis als op de afdeling ondersteuning.

Stomaverpleegkundige

Patiënten die door hun behandeling een tijdelijk of definitief stoma krijgen, worden in de periode rond de plaatsing begeleid door onze stomaverpleegkundige. Met haar kan ook contact opgenomen worden als er vragen rijzen in de thuissituatie.

Aan de medische en paramedische ondersteuning zijn geen kosten verbonden.

Inwendig dagziekenhuis (inwendige ziekten / oncologie / pneumologie)

Ligging: blok E – bruine kleur – 3de verdieping
Openingsuren: 8.00 – 18.00 uur
Hoofdverpleegkundige: Simone Geerdens
Tel.: 011 69 97 80

Iedere keer dat u naar het dagziekenhuis komt, moet u zich inschrijven in de inkomhal.

Bij een behandeling met chemotherapie wordt meestal verwacht dat u eerst een bloedname laat uitvoeren op het labo vooraleer u naar het dagziekenhuis komt.

Uw arts maakt duidelijke afspraken met u over het afnemen van bloed.

In het dagziekenhuis wordt u ontvangen door de verpleegkundigen. Zij zullen u een plaats toewijzen, helpen bij het installeren, vragen hoe het met u gaat, de parameters controleren en het chemoboekje overlopen. Hierna wordt u door de arts gezien.

De arts bevraagt onder andere hoe het met u gaat, hoe de behandeling tot nu toe verlopen is, daarnaast worden de bloedresultaten en uitslagen van onderzoeken besproken. Als uw algemene toestand het toelaat, zal de volgende behandeling doorgegeven worden aan de apotheek.

Zodra de chemotherapie door de apotheek geleverd wordt, zal de verpleging deze starten. Na het inlopen van de behandeling zal de verpleging u de afspraken voor de volgende keer meegeven samen met de nog te nemen medicatie.

Wij vragen u zo veel mogelijk het afgesproken uur te respecteren, zo kunnen we de drukte het beste spreiden. Als u niet op tijd kunt zijn, gelieve dan de verpleging van het dagziekenhuis te verwittigen.

Maaltijd:

Iedere patiënt krijgt koffie, thee of frisdrank. Soep is voorzien rond 11.00 uur. Als lunch is er een broodmaaltijd voorzien.

Bezoek:

U mag altijd één begeleider meebrengen naar het dagziekenhuis.

Parkeren:

Na afronden van de chemotherapie mag u uw parkeerkaart laten afstempelen in het dagziekenhuis. Bij het onthaal kan uw parkeerkaart dan gedecodeerd worden zodat u vrij kunt uitrijden.

Verpleegeenheid G2

Ligging: blok G – gele kleur – 2de verdieping

Hoofdverpleegkundige: Stefanie Haijen

Tel.: 011 69 97 30

Bezoekuren meerpersoonskamer: 14.00 – 20.00 uur

Bezoekuren éénpersoonskamer: onbeperkt

Bij een aantal chemotherapieschema's is een opname noodzakelijk, bijvoorbeeld om vocht toe te dienen. Voor iedere opname schrijft u zich in in de inkomhal. Uw arts zal met u bespreken of u eerst naar het dagziekenhuis komt of meteen naar de afdeling gaat.

Na controle van parameters, bloed en algemene toestand zal een volgende behandeling doorgegeven worden aan de apotheek.

Nadat uw arts gecontroleerd heeft of u het goed stelt, mag u naar huis. Bij ontslag krijgt u de afspraak voor de volgende keer mee samen met de thuis nog te nemen medicatie.

Parkeren:

Na afronden van de chemotherapie mag u uw parkeerkaart laten afstempelen op de verpleegafdeling. Bij het onthaal kan uw parkeerkaart dan gedecodeerd worden zodat u vrij kunt uitrijden.

- Administratie omtrent vervoer: bijvoorbeeld regelen van taxivervoer, regelen parkeerkaart.
- Verwijzing naar en samenwerking met bijvoorbeeld Stichting tegen Kanker, Vlaamse Kankerliga, zelfhulpgroepen.

Wanneer u na uw ontslag uit het ziekenhuis niet naar huis kunt, zoekt de sociaal werk(st)er in overleg met u en uw familie naar aangepaste verzorgings-, herstel- en verpleegmogelijkheden.

Als u vragen heeft, mag u contact opnemen met onze sociaal werk(st)er, hiervoor is geen verwijzing noodzakelijk.

Psychologen

Ons team bestaat uit drie psychologen. Het krijgen van een oncologische diagnose, het ondergaan van een oncologische behandeling kan emotioneel heel zwaar zijn voor u en uw familie. Zeker op 'sleutelmomenten' zoals bij de ontdekking van een kwaadaardige aandoening, de aanslepende fase van een chronische ziekte of het moment waarop geen behandeling meer mogelijk is ... kan psychologische bijstand zeer hulpvol zijn.

Bij problemen of specifieke vragen kunt u altijd bij hen terecht.

Pastorale dienst

Bij meer spirituele of levens- en zinvragen, wel of niet religieus van aard, kunt u terecht bij onze ziekenhuispastors. Naast een gesprek kunt u ook voor een gebed of een ritueel een beroep doen op de pastorale dienst. Ook als u de communie wenst te ontvangen kunt u dit laten weten.

Via de verpleging kan een gesprek worden aangevraagd, zowel in het dagziekenhuis als op de afdeling.

Respect voor ieders eigenheid en geloofsovertuiging staat voorop; de pastor kan voor u, indien u dat wenst, ook bemiddelen met een vertegenwoordiger van een andere geloofsovertuiging of levensopvatting.

Medische ondersteuning

Oncologisch verpleegkundigen

Oncologisch verpleegkundigen zijn verpleegkundigen gespecialiseerd in de oncologie. Zij staan ten dienste van alle patiënten met een oncologische aandoening. Samen met de behandelende arts, het verpleegkundig team en de andere zorgverleners zorgen zij voor de persoonlijke opvang en de ondersteuning van de patiënt en zijn naasten.

Palliatief support team

Als uw dokter tegen u zegt dat genezen moeilijk zal worden of zelfs niet meer kan, komt er veel op uw af. Vragen waar u zich vroeger niet mee bezig hield worden nu wel belangrijk.

Het palliatief support team biedt meer dan alleen ondersteuning bij de laatste levensfase. Als u of uw familie vragen heeft over bijvoorbeeld euthanasie, een wilsverklaring enz., kunt u ook bij hen terecht.

Een aparte brochure over het palliatief support team, met daarin veel verklarende termen en uitleg, is verkrijgbaar in het dagziekenhuis en op de afdeling.

Paramedische ondersteuning

Sociale dienst

De sociaal assistent voorziet bij iedere nieuwe patiënt en zijn familie een contactmoment. Naast de emotionele ondersteuning wordt veel praktische ondersteuning geboden:

- Optimalisatie van de thuiszorg en -verpleging.
- Vragen omtrent financiële tegemoetkomingen.
- Informatie omtrent tussenkomst pruijk.
- Vragen omtrent ziekenfonds/hospitalisatieverzekering.
- Vragen omtrent facturatie.

Raadpleging oncologie

Ligging: blok E – bruine pijl – 2de verdieping
Openingsuren secretariaat: 8.00 – 18.00 uur
Tel.: 011 69 96 00

Raadpleging pneumologie

Ligging: blok E – bruine pijl – 1ste verdieping
Openingsuren secretariaat: 8.00 – 18.30 uur
Tel.: 011 69 96 15

Als u enkel een behandeling met pillen krijgt, volgt uw arts u meestal via de raadpleging op. U wordt tevens op raadpleging gezien als de behandeling beëindigd is en u ter opvolging gezien wordt.

Ook hier geldt dat u zich dient in te schrijven voor ieder consult.

Uw arts zal met u afspreken hoe de bloednames dienen te gebeuren. Vervolgafspraken gebeuren via het secretariaat.

Uitleg over chemotherapie

Het doel van chemotherapie is het vernietigen of remmen van de groei van kankercellen. Chemotherapie kan via een infuus gegeven worden of is in pilvorm beschikbaar.

Het type chemotherapie verschilt van patiënt tot patiënt en wordt bepaald door de onderliggende ziekte en algemene toestand. De arts zal dit met u bespreken.

Vooraleer gestart wordt met een behandeling wordt dit op een multidisciplinair overleg besproken. Meestal beoordeelt de arts na een drietal kuren het resultaat van de behandeling.

Chemotherapie via een infuus

Als chemo via een infuus gegeven wordt, spreken we over kuren. Als u bijvoorbeeld om de drie weken moet terugkomen, behelst één kuur de dag van de toediening plus de 20 dagen rust hierna. Als uw dokter tegen u zegt dat u 6 kuren nodig hebt, wil dat dus zeggen dat u in totaal zesmaal drie weken bezig bent. Afhankelijk van het product wordt dit snel of traag toegediend. In principe voelt u de toediening niet. Voelt u pijn of wordt u onwel bij het inlopen dan dient u zo snel mogelijk een verpleegkundige te verwittigen.

Bij voorkeur wordt de chemotherapie via een poortkatheter toegediend. Dit maakt de toediening comfortabeler en veiliger. Naast de uitleg van de arts en verpleegkundige bestaat hierover ook een aparte brochure.

Dringende redenen om uw huisarts of specialist te waarschuwen

- Koorts boven 38°C.
- Plotse kortademigheid.
- Plotse huiduitslag.
- Onverklaarde pijnklachten, zoals keelpijn, branderigheid bij wateren ...
- Aanhoudend braken of diarree gedurende meer dan 2 dagen.
- Pijn in de mond, moeilijkheden bij het slikken.
- Spontane blauwe plekken, niet te stelpen neusbloeding.

Poortkatheter

Voor de meeste behandelingen met chemotherapie is de plaatsing van een poortkatheter aangewezen (zie infobrochure poortkatheter). Na het afronden van een behandeling wordt deze meestal nog een tijd ter plaatse gelaten. De poortkatheter wordt best om de drie maanden gespoeld. Dit kan in ons dagziekenhuis of door een thuisverpleegkundige. De arts zal met u bespreken wanneer de poortkatheter verwijderd mag worden.

Reisonkosten

U hebt recht op een reisonkostenvergoeding voor iedere behandeling met chemo in het ziekenhuis en voor iedere raadpleging bij de oncoloog. Tijdens een actieve behandeling houdt de verpleging een lijst voor u bij. Deze lijst mag u bezorgen aan uw ziekenfonds. Bepaalde ziekenfondsen en het OCMW organiseren vervoer aan een democratische prijs. Bij vragen hieromtrent kunt u terecht bij onze sociaal assistente.

Chemo in pilvorm

Meer en meer komt er chemotherapie in pilvorm beschikbaar. Uw arts zal u duidelijk uitleggen hoe u deze dient in te nemen, met name los van of tijdens de maaltijd. Chemotherapie in pilvorm wordt meestal dagelijks ingenomen doch ook hier zijn er veel verschillende schema's mogelijk. Belangrijk is dat niemand anders, met name kinderen, aan deze medicatie kan komen. De meeste chemotherapie in pilvorm krijgt u mee vanuit het ziekenhuis.

Het grootste nadeel van chemotherapie is dat niet alleen de kwade doch ook de goede cellen aangevallen worden. Hierdoor treden nevenwerkingen op. Iedere chemotherapie heeft zijn eigen nevenwerkingen.

Belangrijk is te weten dat het effect van een behandeling niet afhankelijk is van de nevenwerkingen van de chemotherapie. Vermeld duidelijk uw nevenwerkingen. Uw arts kan u helpen om deze zo goed mogelijk te verzachten. U krijgt een dagboekje mee waarin u uw nevenwerkingen kunt noteren. Ter preventie van nevenwerkingen, bijvoorbeeld misselijkheid, zal uw arts medicatie voorschrijven, zodat u zich thuis zo goed mogelijk kunt behelpen. Voor de uitleg over de verschillende nevenwerkingen verwijzen we u naar de specifieke brochure.

Vermeld altijd dat u chemotherapie krijgt als u een andere arts (ook uw huisarts) of een tandarts raadpleegt.

Wees voorzichtig met de informatie die u verkrijgt via internet of derden, deze is niet altijd betrouwbaar of op u van toepassing. Als u twijfels hebt, kunt u voor uw vragen altijd terecht bij uw behandelende arts.

Andere geneesmiddelen

Het is belangrijk dat uw arts weet welke medicatie u thuis neemt. Ook de inname van homeopathische middelen of een dieet moet u vermelden. Het is nuttig deze geneesmiddelen in hun originele verpakking, met bijsluiters, mee te brengen. Sommige medicatie kan de werking van de chemotherapie namelijk negatief beïnvloeden.

Uitleg over radiotherapie

Bij de behandeling van verschillende oncologische aandoeningen is radiotherapie een belangrijk onderdeel.

In ons ziekenhuis kan geen radiotherapie gegeven worden. We verwijzen onze patiënten hiervoor naar het Jessaziekenhuis. Wekelijks heeft radiotherapeute dr. Noé raadpleging in het Sint-Trudo Ziekenhuis op woensdagvoormiddag. Tevens is zij aanwezig bij het multidisciplinair overleg.

Seksualiteit

De invloed van een behandeling op de seksualiteit is voor iedere patiënt verschillend. Zowel de lichamelijke als emotionele gevolgen van uw ziekte alsook uw behandeling kunnen uw seksleven beïnvloeden. Uw behandeling vormt geen bezwaar om te vrijen. Wel is het belangrijk om tijdens uw behandeling en tot enkele maanden nadien voorbehoedsmiddelen te gebruiken (bijvoorbeeld een condoom). Een zwangerschap moet nu absoluut voorkomen worden, omdat de therapie schadelijk kan zijn voor de baby.

Is een zwangerschap niet meer mogelijk, dan nog is het raadzaam de eerste dagen na de toediening van de behandeling een condoom te gebruiken. Restanten van de geneesmiddelen kunnen ook in het sperma of vaginaal vocht zitten. Daarom is het veiliger om met een condoom te vrijen.

Voor al uw vragen kunt u terecht bij uw arts of psychologe, zij zullen u in alle vertrouwen helpen met vragen rond seksualiteit.

Revalidatie

Een zware behandeling kan een belangrijke negatieve invloed hebben op uw conditie. In principe mag u fysiek actief zijn, zolang u uw lichaam en dus ook uw eigen grenzen respecteert. Na een behandeling met chemotherapie kan een revalidatieprogramma u helpen om uw oude conditie terug te winnen. Revalidatie kan op individuele basis en in groep. De sociale dienst en de oncologisch verpleegkundigen kunnen u uitleg geven over de verschillende mogelijkheden.

- Als u medicatie morst op uw kledij, spoel de kledij zo snel mogelijk op een koud programma, gevolgd door een normaal wasprogramma.
- Bij morsen op een vloer raden we aan dit eerst op te deppen en daarna met nat na te vegen. Draag wegwerp-handschoenen.
- Gebruik bij voorkeur pH neutrale of licht alkalische zeep-oplossingen (tegenwoordig geldt dit voor de meeste huishoudproducten).

Algemene maatregelen

Hygiëne

Goede dagelijkse hygiëne is aangewezen. Was uw handen. Poets minstens tweemaal per dag uw tanden met een zachte tandenborstel. Bij de meeste chemotherapieschema's wordt aangeraden preventief de mond te spoelen met Perio-Aid.

Voeding

Door uw behandeling kan de zin in eten veranderen. U bent te moe, bent misselijk of uw smaakpatroon is veranderd. Uw voeding kan het best worden afgestemd op de situatie waarin u zich op dat moment bevindt.

'Goede' voeding bij kanker is een voeding die voldoende energie en eiwitten bevat voor het bereiken of handhaven van een goed lichaamsgewicht en een zo goed mogelijke conditie. Voeding heeft geen effect op de werking van de chemotherapie, maar is wel van invloed op uw conditie.

Enkele tips:

- Melk en melkproducten, vlees en peulvruchten bevatten veel eiwitten.
- Vers geschild fruit en groenten zijn een bron van vitaminen.
- Volkorenbrood en -rijst bevatten allerlei mineralen, alsook eiwitten en vezels.
- Eet liever meerdere keren per dag een klein beetje als u weinig eetlust hebt, dan drie keer per dag een grote hoeveelheid.
- Zorg dat u voldoende drinkt. Hierdoor worden de afvalstoffen van de chemotherapie sneller uitgescheiden en beter verdund.
- Houd rekening met uw eten als u last van diarree en/of obstipatie hebt.

- Mijd zo veel mogelijk alcohol, zeker de dagen rond de chemotherapie. Zowel alcohol als chemotherapie worden via de lever afgebroken. Bij alcoholgebruik zal de afbraak van chemotherapie vertragen en kunt u meer nevenwerkingen ondervinden.

Op onze dienst is een diëtiste aanwezig, aarzel niet om haar advies te vragen.

Roken

Het is te allen tijden nuttig om te stoppen met roken. U kunt hulp vragen bij onze tabakoloog.

Maatregelen ter bescherming van patiënt en familie tijdens en na de behandeling met chemotherapie

De verpleegkundigen dragen beschermingsmiddelen bij het omgaan met chemotherapie en de mogelijke afvalproducten.

Ook u en uw familie dienen beschermd te worden tegen mogelijke nadelige gevolgen hiervan. Wij vragen u de volgende voorzorgsmaatregelen in acht te nemen tijdens de behandeling, en dit tot en met 7 dagen na de behandeling.

- Vermijd rechtstreeks contact met alle lichaamsvochten (urine, braaksel, stoelgang, speeksel, wondvocht, sperma ...). Draag indien mogelijk wegwerphandschoenen.
- Ga altijd zitten op het toilet. Zo voorkomt u spatten.
- Gebruik indien mogelijk een persoonlijk toilet.
- Spoel het toilet tweemaal door met gesloten deksel.
- Was uw handen telkens u van het toilet gebruik gemaakt hebt.
- Spoel uw bedpan of urinaal overvloedig met water.
- Gebruik wegwerpzakdoeken bij niezen of hoesten.
- Gebruik wegwerpzakken bij braken.
- Bestek en serviesgoed hoeven niet gescheiden afgewassen te worden. Dit mag met de hand gebeuren. Laat wel niemand anders met het door u gebruikte bestek eten.